

Not: Evsel katı atık tarifelerinin uygulanması hk.

T.C.

ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı : E-14399437-622.02-3118930

08/03/2022

Konu : GÖRÜŞ (Evsel Katı Atık Tarifeleri Hk.)

... GENEL MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 15.02.2022 tarihli ve E-73615618-145.05-2939033 sayılı yazınız.

İlgi yazı ile ... Belediye Başkanlığının okul ve kurumlara çıkarttığı evsel katı atık ücretinin ... Büyükşehir Belediyesi Meclisinin "*Diğer Mükellef Gruplarının evsel katı atık bedelleri yıllık 2 eşit taksite bölünmüş olup taksit tutarları Çevre Temizlik Vergisi ödeme zamanlarında ödenecektir.*" kararına ilişkin Hazine ve Maliye Bakanlığı'ndan alınan görüşlerden bahisle konuya ilişkin Bakanlığımız görüşünün talep edildiği, ilgili Yönetmelik gereği, ilçe belediyelerinin atık toplama ve taşıma yükümlülüklerinden kaynaklanan maliyetlerin karşılanması için su abonelik sözleşmeleri çerçevesinde su faturaları üzerinden evsel katı atık ücretinin tahsil edilmesi gerektiği belirtilerek bu kapsamda ilgili belediyelere sunulan evsel katı atık hizmetleri için alınan ücretlere ilişkin faturalamanın iki eşit taksit hâlinde ve münferit faturalarla yapıp yapılamayacağı konusunda Genel Müdürlüğümüz görüşünün bildirilmesi istenilmiştir.

Bilindiği üzere 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun "*İzin alma, arıtma ve bertaraf etme yükümlülüğü*" başlıklı 11 inci maddesinde "...

Büyükşehir belediyeleri ve belediyeler evsel katı atık bertaraf tesislerini kurmak, kurdurmak, işletmek veya işletmekle yükümlüdürler. Bu hizmetten yararlanan ve/veya yararlanacaklar, sorumlu yönetimlerin yapacağı yatırım, işletme, bakım, onarım ve ıslah harcamalarına katılmakla yükümlüdür. Bu hizmetten yararlananlardan, belediye meclisince belirlenecek tarifeye göre katı atık toplama, taşıma ve bertaraf ücreti alınır. Bu fıkra uyarınca tahsil edilen ücretler, katı atıkla ilgili hizmetler dışında kullanılamaz.

..." hükmü,

Atıksu altyapı tesisleri ile evsel katı atık bertaraf tesislerinin kurulması, bakımı, onarımı, işletilmesi, kapatılması ve izlenmesi, bu tesislerle ilgili olarak verilen tüm hizmetleri karşılayabilecek tam maliyet esaslı tarifelerin; atıksu altyapı yönetimleri, büyükşehir belediyeleri ve belediyeler tarafından belirlenmesi, ayarlanması ve uygulanması yoluyla çevresel altyapı hizmetlerinin sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla yayımlanan Atıksu Altyapı ve Evsel Katı Atık Bertaraf Tesisleri Tarifelerinin Belirlenmesinde Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmeliğin;

"Tanımlar" başlıklı 4 üncü maddesinde (m) bendinde "*Ücret: 26/5/1981 tarihli ve 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun Mükerrer 44 üncü maddesi hükmü gereği çevre temizlik vergisi ile aynı Kanunun 87 nci maddesi uyarınca kanalizasyon harcamalarına katılma payı ve 2560 sayılı Kanunun 13 üncü maddesi uyarınca alınan kullanılmış suları uzaklaştırma bedelini de içerecek şekilde; atıksu ve evsel katı atık ile ilgili verilen tüm hizmetler karşılığında tam maliyet esaslı tarifeye göre belirlenen toplam sistem maliyetini karşılamak üzere evsel katı atık ve atıksu hizmetlerinden yararlananlar tarafından ödenmesi gereken parasal değeri,*" hükmü,

"Evsel katı atık idarelerinin görev ve yetkileri" başlıklı 8 inci maddesinde "(1) Evsel Katı Atık İdareleri;

a) Evsel katı atık hizmetini vermek veya verdirmekle,

b) Eysel katı atık hizmetlerine ilişkin tarifeleri belirlemekle,

c) Eysel katı atık ücretini toplamakla,

yükümlüdürler.” hükmü,

“Abonelik” başlıklı 10 uncu “(1) Atıksu altyapı yönetimlerinin hizmet vermeye yükümlü olduğu tüm gerçek ve tüzel kişilerin abone olması zorunludur.” hükmü,

“Sayaç zorunluluğu” başlıklı 11 inci maddesinde “(1) Atıksu altyapı yönetimlerinin verdiği su ve/veya atıksu hizmetlerinden yararlananlardan hem su hem de atıksu aboneliği olanlar su sayacı, sadece atıksu aboneliği olanlar atıksu sayacı taktırmakla ve işler durumunda muhafaza etmekle yükümlüdürler. Ancak atıksu sayacı kullanılmasının teknik olarak mümkün olmadığı durumlarda bu yükümlülük aranmaz.” hükmü,

“Hizmet sözleşmesi” başlıklı 12 nci maddesinde “(1) Her bir abone için toplam sistem maliyeti o aboneye verilen veya verilecek hizmete göre hesaplanır. Atıksu altyapı yönetimleri ve/veya evsel katı atık idareleri hizmetten yararlanan ve/veya yararlanacak her abone karşılıklı sözleşme yapmakla yükümlüdürler.

(2) Sözleşme, abonenin ve/veya atık üreticisinin hangi hizmetlerden yararlandığını ve hangi tarife türü üzerinden ücretlendirileceğini tanımlar.” hükmü,

“Eysel katı atık hizmetleri için ücretlendirme” başlıklı 18 inci maddesinde “(1) Eysel katı atık hizmetleri için ücretlendirme yapılırken tam maliyet ve kirleten öder esasları kullanılır. Bu esasların uygulanmasına yönelik detayları içeren ve tam maliyet esaslı tarifelerinin belirlenmesinde faydalanılabilecek usul ve esaslar Bakanlık tarafından Eysel Katı Atık Tarifelerinin Belirlenmesine Yönelik Kılavuz adıyla Bakanlığın internet sayfasında yayımlanır.

(2) Eysel katı atık hizmetlerine ait ücretler belirlenirken, atık üreticisinin ürettiği atık miktarı aşağıdaki birimlerden biri veya birkaçı kullanılarak tespit edilebilir:

a) Atık ağırlığı,

b) Konteyner sayısı, konteyner hacmi, konteyner doluluk oranı ve atık toplama sıklığı,

c) Atık toplama aracı sayısı, araç hacmi, araç doluluk oranı ve atık toplama sıklığı,

ç) Atık üreticilerinin hanehalkı büyüklüğü, hastanelerde yatak sayısı, okullarda öğrenci sayısı gibi belirli özelliklerine göre belirlenebilecek sabit atık üretim değerleri.” hükmü,

“Eysel katı atık tarife türleri” başlıklı 20 nci maddesinde “(1) Eysel katı atık hizmetleri atık miktarı belirleme yöntemine göre aşağıda sayılan iki farklı tarife türü üzerinden ücretlendirilebilir:

a) 18 inci maddede belirtilen yöntemlere göre hesaplanmış ve değişken ücretlerden oluşan tarife,

b) Kirleten öder ilkesi dikkate alınarak ve 18 inci maddede belirtilen yöntemlere göre idareler tarafından hesaplanmış ve üretilen atık miktarını atık üreticilerinin etkileyemediği sabit tarifeler.

(2) Eysel katı atık idareleri her atık üreticisine sadece aldıkları hizmetlerin maliyetlerini dikkate alarak tarife belirlerler.” hükmü,

“Faturalandırma” başlıklı 22 nci maddesinde “(1) Atıksu ve evsel katı atık hizmetlerine ait ücretlendirme yapılan hizmetin karşılığı olarak müstakilen, düzenli aralıklarla su faturaları üzerinden yapılır.” hükmü yer almaktadır.

Eysel katı atık idareleri ile hizmetten yararlanan ve/veya yararlanacak her abone karşılıklı sözleşme yapmakla yükümlü olmakla birlikte sözleşme yapılamaması durumunda Uyuşmazlık Mahkemesinin 14.10.1991 tarihli ve 1991/29 E. 1991/29 sayılı kararında “...

Gerek 2560 sayılı Kanun, gerekse sözü edilen yönetmelik İSKİ'ye ait kanalizasyonu kullananlardan atıksu bedelinin tarifeye göre alınacağını açıkça belirtmiş ve bunun taraflar arasında bir sözleşmeye dayandırılacağını hükme bağlamıştır. Buyurucu nitelikteki bu hüküm,

sözleşme yapılmaksızın atıksu üretenleri de sözleşme yapmakla yükümlü kılmuştur. Bu hükme uymayanların sözleşme yapma durumunda olmaları nedeniyle atıksu bedeli ödenmesinden kaçınmaları olanaksızdır. Sözleşmeden kaçınmak söz konusu bedelin de ödenmesinden kurtulma sonucunu doğurmaz. Bunların da sözleşmeli sayılmaları gerekir.

...” şeklinde belirtildiği üzere sözleşme yapılmış kabul edilecektir.

Öte yandan 2464 sayılı Belediye Gelirleri Kanunu'nun “Ücrete tabi işler” başlıklı 97 nci maddesindeki “*Belediyeler bu Kanunda harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet (...) için belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaya yetkilidir. Belediye'ye tekel olarak verilmiş işler kendi özel hükümlerine tabidir.*” hükmü ile harç ve katılma payı kapsamına girmeyen ve ilgililerin isteğine bağlı olarak belediyelerin yerine getirdiği hizmetler karşılığında alınması gereken ücretler belediye meclis kararı ile belirlenmektedir.

Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliğinde (Seri No:31) “*Belediyelerin harç veya katılma payı konusu yapılmayan ve ilgililerin isteğine bağlı olarak ifa edecekleri her türlü hizmet için belediye meclislerince düzenlenecek tarifelere göre ücret almaları mümkün bulunmakla beraber, ücretlerin hizmetten faydalananlardan yapılan hizmetin maliyeti göz önünde bulundurularak adalet, eşitlik ve genellik prensiplerine uygun olarak tespit edilmesi gerekmektedir.*” denilerek belediye meclislerince tarife belirlenirken göz önünde bulundurulması gereken hususlar düzenlemiştir.

Diğer taraftan Genel Müdürlüğünüzün ilgi yazısında “...

Anılan Yönetmeliğin 4'üncü maddesinin birinci fıkrası (e) bendinde “evsel katı atık idareleri, büyükşehir belediyelerini, diğer belediyeleri ve belediye birliklerini ifade eder”, 8'inci maddesi birinci fıkrası (b) bendinde “evsel katı atık idareleri; evsel katı atık hizmetlerine ilişkin tarifeleri belirlemekle, (c) bendinde de evsel katı atık ücretini toplamakla, yükümlüdürler.” hükümleri yer almaktadır. Söz konusu ücretlerin toplanabilmesi için aynı Yönetmeliğin 12'nci maddesine göre her bir abone için toplam sistem maliyeti o aboneye verilen veya verilecek hizmete göre hesaplanması, atıksu altyapı yönetimleri ve/veya evsel katı atık idarelerinin hizmetten yararlanan ve/veya yararlanacak her abone ile karşılıklı sözleşme yapması ve bu sözleşmelerde abonenin ve/veya atık üreticisinin hangi hizmetlerden yararlandığı ve hangi tarife türü üzerinden ücretlendirileceğini tanımlanmış olması gerekmektedir. Yönetmeliğin 22'nci maddesinin birinci fıkrasına göre atıksu ve evsel katı atık hizmetlerine ait ücretlendirme yapılan hizmetin karşılığı olarak müstakilen, düzenli aralıklarla su faturaları üzerinden yapılmak zorundadır.

Buna göre; evsel katı atık tarifelerinin evsel katı atık idareleri tarafından yani büyükşehir belediyelerinde büyükşehir belediyesi tarafından belirlenmesi, hizmetten yararlanan ve/veya yararlanacak her abone ile karşılıklı sözleşme yapılması, evsel katı atık ücretinin de büyükşehir belediyesi tarafından su faturaları üzerinden tahsil edilmesi gerekmektedir.

Bu bağlamda, söz konusu ücretin su abonelik sözleşmeleri çerçevesinde su faturaları dışında farklı bir faturalandırma sistemi üzerinden tahsil edilmesi uygun mütalaa edilmemektedir.

...” denilmektedir.

Yukarıda yer alan açıklamalar çerçevesinde;

1. Evsel katı atık hizmetleri için ücretlendirme yapılırken tam maliyet ve kirleten öder esaslarının dikkate alınacağı, evsel katı atık idarelerince hizmetten yararlanan veya

yararlanacak her abone ile karşılıklı sözleşme yapılarak evsel katı atık hizmetlerine ilişkin ücretlerin müstakilen, düzenli aralıklarla su faturaları üzerinden veya diğer usullerle tahsil edilebileceği, hizmetten yararlananlar bakımından sözleşme yapılamaması halinin evsel katı atık hizmetlerine ilişkin ücretlerin tahsiline engel olmayacağı,

2. Yönetmelikte evsel katı atık ücretinin her ne kadar su faturası üzerinden alınacağı öngörülmüş olsa da Çevre Kanununda “kirleten öder ilkesi”nin öngörüldüğü, normlar hiyerarşisi gereği öncelikle kanun hükümlerinin uygulanması gerektiği ve ayrıca su faturası düzenleyenlerden evsel katı atık ücreti alınırken, evsel katı atık hizmetlerinden yararlananlardan ancak su faturası düzenlenemeyenlerden bu ücretin alınmaması Anayasanın “eşitlik ilkesi”ni desteklemeyeceği gibi hususlar göz önünde bulundurulduğunda; ön ödemeli elektronik sayaç kullananlara, su ihtiyacını belediyece tesis edilmiş su şebekesi haricinde karşılayanlara ve herhangi bir su aboneliği bulunmayan konutlara ve işyerlerine (çarşı, han, alışveriş merkezi vb. yerler içinde) ait evsel katı atık ücretlerinin, evsel katı atık hizmetlerinden yararlanan veya yararlanacak olan her evsel katı atık üretenler ile karşılıklı yapılan hizmet sözleşmesi kapsamında yetkili idarenin karar organı tarafından belirlenecek periyotlarda su faturaları dışında müstakil olarak tahsil edilebileceği,

3. Büyükşehir olan illerde katı atıkların yeniden değerlendirilmesi, depolanması ve bertaraf edilmesine ilişkin hizmetlerin yerine getirilmesi, bu amaçla tesisler kurulması, kurdurulması, işletilmesi veya işlettirilmesi görev, yetki ve sorumluluğunun büyükşehir belediyesi uhdesinde bulunduğu; ilçe belediyelerinin ise katı atıkların toplanması ve aktarma istasyonuna taşınması ile ilgili görev, yetki ve sorumluluğunun bulunduğu, kanunlar uyarınca belediyelere tevdi edilen görev, yetki ve sorumluluklarda her belediye münhasıran sorumlu olup kanunlarda yer alan istisna hükümlerden kaynaklanan uygulamalar hariç bir belediyenin başka bir belediye yerine geçerek karar alması veya bir belediyenin kararını başka bir belediyeye onaylatması mümkün olmadığı, diğer taraftan sayılan hizmetlerin, Çevre Kanunu uyarınca ücrete tabi olduğu, mezkûr Kanun uyarınca tahsil edilen “katı atık toplama, taşıma ve bertaraf ücreti” tek bir ücret olup büyükşehir belediyesi uhdesinde bulunan “evsel katı atık bertaraf tesislerini kurmak, kurdurmak, işletmek veya işlettirmek” hizmetlerinden yararlananlardan alınacağı,

4. Evsel katı atık ücretinin hesaplanmasına esas olan toplam sistem maliyetinin temel bileşenleri ise mezkûr Yönetmelik uyarınca toplama, taşıma, aktarma, geri kazanım (kompost, yakma gibi), bertaraf (düzenli depo sahasının kurulması, işletilmesi, kapatılması, kapatma sonrası bakım ve gözetim) ve satış olup büyükşehir belediyelerinin sistemi bir bütün olarak değerlendirip bileşenleri dâhil toplam sistem maliyetini bu duruma göre hesaplayarak tahsil etmesi gerektiği, ancak büyükşehir belediyelerinin fiilen yürütmediği hizmetlerle ilgili (toplama ve taşıma) maliyet girdilerini (personel, malzeme, yakıt, amortisman, kredi ödemeleri vb.) bilmesinin mümkün olmayacağı, dolayısıyla büyükşehir ilçe belediyelerinin, fiilen yürüttükleri toplama ve taşıma temel bileşenleri için Çevre Kanunu’nun 11 inci ve Belediye Gelirleri Kanunu’nun 97 nci maddeleri uyarınca ayrıca ücret belirleyemeyeceği; buna karşın büyükşehir belediyelerinin, hizmeti fiilen yürüten ilgili ilçe belediyelerinden toplama ve taşıma temel bileşenleri için mezkûr Yönetmelik ve Kılavuz’a göre hesaplanacak maliyet bilgisini bir rapor olarak alabileceği, buna göre hesaplanarak tahsil edilecek ücretlerden her ilçe belediyesine toplama ve taşıma bedellerini aktarabileceği,

Hususları ile ilgili olarak uygulamada ortaya çıkabilecek ihtilafların giderilmesi, uygulama birliğinin sağlanması ve sözü edilen hizmetten yararlananlar bakımından hakkaniyetli bir uygulama olması sonucunu iktiza ettiği mütalaa edilmiştir.

Bilgilerini ve gereğini arz ederim.

Turan KONAK
Bakan a.
Genel Müdür